

Phục tráng các giống lúa mùa đặc sản ở Kiên Giang.

KIÊN GIANG: XÂY DỰNG THƯƠNG HIỆU GẠO VÙNG U MINH THƯỢNG

“

Thông qua việc thực hiện đề tài “Nghiên cứu phục tráng các giống lúa mùa đặc sản, hoàn thiện quy trình kỹ thuật canh tác và xây dựng thương hiệu gạo vùng U Minh Thượng, tỉnh Kiên Giang”, TS Trần Đình Giới và các cộng sự thuộc Viện Lúa Đồng bằng sông Cửu Long đã điều tra, khảo sát, thu thập được 22 giống, tuyển chọn và phục tráng thành công 3 giống lúa mùa: Ba Bụi, Một Bụi và Tiêu Chệt. Đây là những giống lúa có khả năng chịu mặn, năng suất cao, thích ứng tốt với biến đổi khí hậu và xâm nhập mặn.

”

Sản xuất lúa ở Kiên Giang

Là địa phương có diện tích trồng lúa nhiều nhất vùng Đồng bằng sông Cửu Long, Kiên Giang đã đóng góp quan trọng vào sản lượng lúa cả nước. Lúa - tôm được xem là mô hình sản xuất phù hợp cho các huyện ven biển tỉnh Kiên Giang trong điều kiện biến đổi khí hậu. Nhiều nghiên cứu cho thấy, trồng lúa trên đất nuôi tôm và ngược lại nuôi tôm trên đất lúa không xảy ra “xung đột mặn - ngọt” mà còn đem lại nguồn lợi đáng kể cho người dân cũng như tạo môi trường sản xuất ít rủi ro.

Trong mô hình lúa - tôm, nông dân chủ yếu trồng lúa trong vụ mùa với các giống lúa mùa chất lượng cao, có khả năng chịu mặn tốt... Chính vì thế, Kiên Giang là một trong số ít các tỉnh/thành phố còn diện tích trồng lúa mùa nhiều nhất ở Đồng bằng sông Cửu Long. Các giống lúa mùa đã từng được sản xuất tại Kiên Giang, đặc biệt là vùng đất U Minh Thượng gồm: Sa Quay, Nếp Thơm, Nếp Hà Tiên, Ba Bụi, Một Bụi, Chim Rơi (Móng Chim Rơi), Trắng Tép... Các giống nếp Phật, Than Tàu, Máu Lươn. Các giống lúa mùa hiện vẫn đang được trồng tại Kiên Giang gồm: Rẻ Hành, Một Bụi, Một Bụi Đỏ, Tài Nguyên, Bông Gừng, Trắng Tép, Nàng Nhen, Nàng Hương... nhưng chỉ còn một số được trồng nhiều là Rẻ Hành, Một Bụi, Một Bụi Lùn, Tài Nguyên còn lại được trồng với diện tích rất nhỏ.

Phục tráng giống lúa mùa đặc sản

Cùng với việc thâm canh, tăng vụ và chuyên canh cây lúa, mặc dù sản xuất ra nhiều lúa gạo hơn nhưng thực tế thu nhập của người nông dân vẫn còn thấp, do phải chi trả quá nhiều cho việc bón phân hóa học và thuốc bảo vệ thực vật. Từ khi thâm canh và phát triển các giống lúa cao sản cải tiến, gần như hệ sinh thái nông nghiệp tự nhiên trong ruộng lúa đã bị thay đổi hoàn toàn, hầu hết các loài tôm, cá đều bị suy giảm nghiêm trọng cả về số lượng, chủng loại và thành phần loài.

Có thể nhận thấy, sản xuất lúa đã đến giới hạn "cung" vượt quá "cầu" nên thu nhập của nông dân rất rủi ro. Để chuyển đổi mô hình sản xuất, đã đến lúc phải tăng cường sản xuất các giống lúa chất lượng cao, chấp nhận năng suất thấp và tăng cường tính ổn định, bền vững cho toàn bộ hệ sinh thái nông nghiệp thông qua việc phát triển cây lúa mùa. Với những lý do trên, Viện Lúa Đồng bằng sông Cửu Long đã đề xuất và được phê duyệt thực hiện đề tài "Nghiên cứu phục tráng các giống lúa mùa đặc sản, hoàn thiện quy trình kỹ thuật canh tác và xây dựng thương hiệu gạo vùng U Minh Thượng, tỉnh Kiên

Giang". Sau 5 năm triển khai (2019-2024), đề tài đã thu thập, đánh giá và phục tráng thành công một số giống lúa mùa đặc sản có phẩm chất gạo thơm, ngon, đáp ứng các tiêu chuẩn xuất khẩu, nhằm chủ động cung cấp giống lúa chất lượng cao cho người dân phát triển thế mạnh nông nghiệp, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội tỉnh Kiên Giang, cũng như quảng bá chất lượng sản phẩm gạo Kiên Giang đến các thị trường tiêu thụ trong và ngoài nước.

Cụ thể, đề tài đã xác định được 5 giống lúa triển vọng có thể phát triển ở 4 huyện vùng U Minh Thượng gồm Ba Bụi, Một Bụi, Bằng Đỏ, Nếp Thơm và Tiêu Chệt, trong đó 3 giống: Ba Bụi, Một Bụi và Tiêu Chệt đã được phục tráng làm thuần và sản xuất thành công 160 kg giống siêu nguyên chủng cho mỗi giống. Các giống này thuộc nhóm lúa mùa sớm và lờ nên rất phù hợp với hệ thống canh tác lúa tại địa phương (hiện các giống này vẫn đang được nhân rộng tại 4 huyện: An Biên, An Minh, Vĩnh Thuận và U Minh Thượng).

Bên cạnh đó, đề tài đã tổ chức 4 cuộc hội thảo nhằm phổ biến kiến thức, kỹ năng canh tác lúa mùa cho trên 200 lượt người dân; triển khai 8 mô hình sản xuất các giống lúa mùa đã được phục tráng, với năng suất từ 3,5-4,5 tấn/ha, đạt tiêu chuẩn xuất khẩu và phù hợp với điều kiện canh tác tại các huyện vùng U Minh Thượng; xây dựng thành công thương hiệu gạo vùng U Minh Thượng (đã được Cục Sở hữu Trí tuệ chấp nhận đơn đăng ký nhãn hiệu); liên kết với Công ty Cổ phần Gentraco để quảng bá và bao tiêu sản phẩm. Đặc biệt, các kết quả nghiên cứu của đề tài là cơ sở khoa học quan trọng cho việc chọn lọc các giống lúa mùa chịu mặn ứng dụng chỉ thị phân tử, cũng như tìm thấy sự đa hình trình tự vùng gen giữa giống lúa chịu mặn và không chịu mặn ✍

Phong Vũ